

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus X. Argumentum. Episcopo habenti ex Privilegio usum Crucis, an
liceat occasione Jubilei, aut expositionis Venerabilis ingredi Ecclesiam
Patronalem translatam una cum Universitate bonorum ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

Pontificalis, sed est actus merè jurisdictionalis competens Episcopo in Ecclesijs Regularium ratione Curæ Animarum, juxta *Concil. Trident. sess. 25. de Regular. cap. 11.*, & dixi superiùs *Casu antecedenti*, omnino independens ab Insignibus Pontificalibus, nec exigens ad sui perfectionem, ut Episcopus utatur hujusmodi Insignibus, minusque connumeratur inter actus Pontificales, dum isti sunt solum Missa solemnis, Ordinum celebratio, frontis Chrismatio, consecratio Basilicarum, & Virginum, & omnes illi actus, qui sine Insignibus Pontificalibus expleri non possunt. *Barbos. de offic. & potest. Episc. par. 2. alleg. 6. num. 3. Lezzan. in Summ. verb. Baldachinum num. 4. tom. 2.*

6 Ac proinde Episcopus in actu visitationis Ecclesiæ Regularium, quoad Curam Animarum exigere non valeat, ut in ea erigatur sibi baldachinum ad explendum hujusmodi actum visitationis, cum erectio baldachini sit permissa Episcopis in Ecclesijs Regularium, solum quando ibi peraguntur functiones Pontificales, juxta præfatum decretum Clementis VIII. ibi— *Eo tamen dumtaxat tempore quo Pontificales ejusmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipse, cui in Pontificalibus aderunt, peragetur.* Ergo in aliis casibus, & quoad alios actus non Pontificales erectio baldachini erit eis in dictis Ecclesijs prohibita. Dictio enim *dumtaxat* excludit omnes alios casus præter expressos, ad *Text. in l. 3. §. cum Titio ff. de adim. legat. Paris. conf. 47. num. 18. lib. 4. Mascard. de probat. conclus. 1393. num. 37. Tusch. lit. D. conclus. 388. num. 2. Barbos. diction. 97. n. 4.* Et ita in terminis visitationis resolutum fuit à Sacra Congregatione Concilii in una *Mediolanen. lib. 2. decret. fol. 174.* ubi in responsione ad quartum dubium, ubi quærebatur — *An Episcopo Monasteriorum clausuram visitare volenti, dictæ Moniales teneantur erigere in Ecclesia exteriori, vel interiori sedem cum baldachino, vel solummodo sufficiat illi stratum preparare in utraque Ecclesia* — dixit — *sufficere præparationem strati* — relat. per *Matthæus. Offic. Cur. Eccles. cap. 11. num. 11. pag. mibi 79.*

7 Verùm in hoc casu censeo quidem respondendum negativè, non ob rationem superiùs insinuatam videlicet, quia Ecclesia hæc Patronalis est dependens à

Monasterio, dum dependentia, quam habet hæc Ecclesia à Monasterio non est respectu jurisdictionis per Abbatem in ea exercendæ, cum vigore præfata translationis ejusdem Ecclesiæ ad Monasterium, ista effecta non fuerit exempta à jurisdictione Ordinarii, & subjecta jurisdictioni Abbatis, sed respectu præsentationis, eo quia præsentare Rectorem ad ipsam vacantem spectat ad Abbatem; sed ratio, quare Episcopus non possit exigere, ut sibi erigatur in dicta Ecclesia baldachinum à Rectore occasione visitationis mihi videtur esse, quia erectio baldachini non est necessaria ad explendum actum visitationis, cum hæc ex supradictis non sit functio Pontificalis, sed solum actus jurisdictionalis.

ARGUMENTUM.

Episcopo habenti ex privilegio usum Crucis, an liceat occasione Jubilei, aut expositionis Venerabilis ingredi Ecclesiam Patronalem translatam unà cum universitate bonorum ad Monasterium cum Cruce erecta?

SUMMARIUM.

- 1 *Accessus Episcopi ad Ecclesiam Regularium tripliciter considerari potest, & quanam sit differentia inter unum, & alterum accessum? Vide ibi.*
- 2 *Translata Ecclesia Patronali unà cum universitate bonorum ad Exemptos, potest Episcopus habens ex privilegio jus deferendi Crucem, illam ingredi Cruce erecta etiam in accessu voluntario.*
- 3 *Et etiam si Ecclesia Patronalis sic translata præsupponatur exempta, & num. 8. Amplia ut num. 9.*
- 4 *Insignium species est duplex.*
- 5 *Delatio Crucis in Archiepiscopo an sit signum jurisdictionis?*
- 6 *Crucis delatio in Episcopo habente ex privilegio jus deferendi Crucem non est signum jurisdictionis.*
- 7 *Usus Mitre, & Baculi concessus alicui Dignitati in Cathedrali, seu Collegiata, non est in ipsa signum jurisdictionis.*
- 10 *Refertur resolutio Sacre Congregationis Concilii in Lucana juris deferendi Crucem.*

CASUS X.

Concessus fuit à Sede Apostolica Episcopo Diœcesis B. ejusque successoribus in perpetuum usus Crucis per totum Episcopatum, occasione autem Jubilei, aut expositionis Venerabilis in Ecclesia Patronali B. fundata in quodam feudo, quod titulo emptionis, aut donationis translatum fuit unâ cum Jurepatronatus ei annexo ad quoddam Monasterium Regularium, in quo sicuti etiam in Ecclesiis ab eo dependentibus vigore privilegii Apostolici, nec Ordinarius, nec Legatus ullam præminentiam, nec superioritatem, & jurisdictionem quomodolibet exercere potest, accessit ad dictam Ecclesiam Episcopus, eam ingrediendo cum Cruce erecta, Abbate, ac Regularibus præfati Monasterii contradicentibus. Hinc oritur dubium, An Episcopus possit in hoc casu ingredi dictam Ecclesiam Patronalem, erecta Cruce.

1 Quod negativè resolvendum videtur. Distinguendum est enim inter accessum Episcopi necessarium ad Ecclesiam Regularium, voluntarium, & mixtum. Quamvis enim quando agitur de accessu necessario ad Ecclesiam Regularium, ut est ille, qui accidit occasione visitationis in concernentibus Curam Animarum, aut Processionis publicæ, aut Pontificalium possit Episcopus, Cruce erecta, ingredi Ecclesiam Regularium, ea ratione, quia in casibus prædictis, visitationis, publicarum Processionum, & Pontificalium derogata remansit exemptio Regularium, & restituta in ipsos Episcopalis jurisdictio per Concilium Tridentinum *cap. 11. & cap. 13. sess. 25. de Regul.*, & per decretum Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium à Clemente VIII. approbatum apud *Novar. in Summ. Bullar. par. 1. comment. 19.* & apud *Fagnan. in cap. Tua nos de auct. & usu pallii num. 19.*, & dixi superius *Cas. VIII. n. 17. & Cas. IX.* Sicuti etiam eadem Cruce erecta ingredi possit Episcopus dictam Ecclesiam, quando agitur de ejus accessu mixto, nimirum quando accedit ad Ecclesiam Regularium invitatus ab eis ob aliquam functionem ibi peragendam, tamen quando agitur de accessu merè voluntario ex causa devotionis, ut est iste de quo agitur, occasione

Jubilei, aut expositionis Venerabilis, Episcopus accedere non valet ad Ecclesiam Regularium Cruce erecta, quia cum delatio Crucis sit signum jurisdictionis, nequit Episcopus illam erigere in Ecclesiis Regularium, nisi habeat speciale privilegium, juxta *Gloss. in Clement. Archiepiscopo de privil. in figuracione casus, ibique Abb. n. 2. Zabarell. n. 5.*

2 His tamen non obstantibus veritas est in contrarium. Quoniam Ecclesia hæc Patronalis translata ad præfatum Monasterium Regularium cum universitate bonorum, cui erat annexa titulo hujus emptionis, aut donationis subjecta non fuit effecta Abbati, & Regularibus ejusdem Monasterii quoad jurisdictionem, sed solum quoad præsentationem Rectoris, nec vigore hujusmodi translationis evasit Regularis, & exempta, sed remansit, & est Sæcularis, & subjecta jurisdictioni Episcopi; Sicuti igitur Episcopus ante translationem cum universitate bonorum poterat illam Ecclesiam ingredi Cruce erecta. Ita etiam post translationem eadem Cruce erecta illam ingredi valebit etiam in accessu voluntario, cum iuxta secundam conclusionem superius in *Commentario* deductam, translato Jurepatronatus, aut Ecclesia Patronali cum universitate bonorum ad exemptos non minuitur in ipsa jus Episcopale.

3 Verum etiam si supponatur, & admittatur, quod hæc Ecclesia Patronalis effecta fuerit exempta, & Regularis, adhuc cenfeo posse Episcopum habentem privilegium deferendi Crucem illam ingredi Cruce erecta non solum in accessu ad eam necessario, aut mixto, sed etiam in accessu voluntario, causa scilicet devotionis, juxta *Clement. Archiepiscopo de Privileg.*, quæ licet loquatur de Archiepiscopo, habet etiam locum in Episcopo, cui, ex privilegio competit delatio Crucis per suum Episcopatum, ut docet *Novar. in Sum. Bullar. par. 1. Comment. 19. n. 13. ibi -- Et quamvis dicta Clementina loquatur de Archiepiscopo, tamen illa fuit continencia facti, & per eum non excluditur Episcopus -- Pax. Jordan. lucubrat. lib. 11. tit. 2. num. 90. Barbof. de offic. & potest. Episcopi par. 1. tit. 4. n. 39.*, & in *sum. verb. Archiepiscopi auctoritas sub n. 28. versic. Amplia.*

4 Ratio est, quia duplex est species Insignium

signum, altera, quæ denotat Dignitatem insigniti, & altera, quæ denotat superioritatem, & præfidentiam in loco, ut distinguit *Abbas in cap. 1. ut lite pendente num. 7. ibi* -- Ideo concludo sic, quod quædam sunt insignia denotantia Superioritatem in loco, quædam sunt, quæ denotant Dignitatem insigniti -- Quidquid sit an delatio Crucis in Archiepiscopo sit signum jurisdictionis, & superioritatis, dum multi Doctores hoc affirmant uti sunt *Gloss. in cap. Antiqua in verb. nisi wrbe de privileg. Zabarell. in Clem. 2. de privil. n. 5. Abb. in d. cap. 1. ut lite penden. n. 7. ibique Butr. n. 7. Pignattell. consult. 73. n. 1. to. 8., & consult. 76. n. 20. in fin. to. 9. Ventrigl. in prax. de jurisdictione Archiepisc. cap. 18. n. 6. alii verò negant, ut sunt Vitalin. in dicta Clement. 2. de privileg. Quarant. in Sum. Bullar. verb. Archiepiscopi auctoritas nu. 23. vers. vigesima octava auctoritas Gratian. discept. 467. num. 3. Franc. decis. 711. num. 11. Rot. decis. 72. num. 3., & 4. post Tamburin. de jure Abbat. Certum mihi videtur esse, quòd in Episcopo, cui non jure proprio sed solum ex privilegio competit jus deferendi Crucem per Diocesim, delatio Crucis non sit signum jurisdictionis, nec superioritatis, cum in ipso non adsit jurisdictionis, nec superioritas Archiepiscopalis, sed sit signum merè honorificum sterile, à Summo Pontifice concessum Episcopo ad honorificentiam, & gloriam suæ Ecclesiæ, ad terminos *Textus in cap. ut Apostolica de privileg. in 6. ibi* -- concessit in Ecclesiarum suarum gloriam, & honorem -- Sicuti usus Mitræ, Baculi &c. licet in Episcopo sit signum jurisdictionis, & superioritatis, tamen concessus alicui Dignitati in Cathedralibus, aut Collegiatis non est signum jurisdictionis, & superioritatis Episcopalis, dum talis dignitas non habet hujusmodi jurisdictionem Episcopalem, sed est signum merè honorificum absque mixtura jurisdictionis, *Joan. Andr. in dicto cap. ut Apostolica num. 2. Abb. in cap. 1. sub num. 10. ut lite pendente Tamburin. de jur. Abbat. tom. 1. disput. 19. num. 2. & seqq. Card. de Luc. de præemin. disc. 14. num. 4.* Ac proinde poterit Episcopus non solum in actu visitationis, aut exercitii Pontificalium, verum etiam occasione Jubilei, aut alicujus publicæ festivitatis, & causa devotionis etiam non invitatus in*

Pars II.

gredi præfatam Ecclesiam Patronalem, Cruce erecta, etiam si hæc supponatur exempta, cum delatio Crucis in Episcopo sit insigne merè honorificum, & exerceri possit sine præjudicio exemptionis, ut expressè docet *Fagnan. in cap. quia nos de auctorit., & usu Palii num. 17. ibi* -- In locis exemptis non posse Episcopum exercere potestatem, & judicium, sed bene posse uti insigniis honoris, & devotionis -- *Adden. ad Gratian. decis. March. 113. num. 19. ibi* -- Sunt insignia Dignitatis &c. & eorum actus est sine præjudicio exemptionis -- *Ventrigl. in prax. de jurisdic. Archiepiscop. annot. 49. §. vnic. num. 25. Gratian. discept. 467. n. 1. & seqq.* Et resolutum fuit à S. Congregatione Concilii in *Papien. juris deferendi Crucem 22. Septembris 1708.* Et quoad actum merè voluntarium visitandi Episcopum degentem in Conventu PP. Dominicanorum cum Cruce erecta, ac in terminis fortioribus Archiepiscopi, in quo usus Crucis potest esse signum jurisdictionis, & Superioritatis resolvit Sac. Congregatio Episcoporum, & Regularium in *Ragusina Delationis Crucis, & Censurarum 26. Martii 1711. ibi* -- Sac. Congregatio Episcop., & Regul. censuit licuisse, & licere Archiepiscopo ingredi Conventum cum Cruce erecta --

9 Quod procederet etiam si Ecclesia hæc Patronalis supponeretur ex privilegio exempta non solum à jurisdictione, & superioritate, sed etiam à præeminencia Episcopi, quia cum præeminencia dupliciter sumi possit, nimirum in linea Dignitatis, & honorificentiae, & in linea jurisdictionis, & superioritatis contentiosæ juxta *Rot. decis. 281. num. 4. & seqq. par. 15. rec.* intelligeretur exempta à præeminencia in linea jurisdictionis, & superioritatis non verò à præeminencia in linea simplicis dignitatis, & honorificentiae, quæ nunquam dicitur sublata per quamcumque amplam exemptionem, iuxta *Falin. in cap. cum non liceat num. 2. de præscript. Tamburin. de jur. Abbat. tom. 1. disp. 15. quæst. 7. num. 45. Monacell. formul. 6. n. 20. tom. 3. tit. 3. Card. de Luc. de præemin. disc. 21. num. 8. Rot. decis. 111. num. 16., & seq. par. 5. rec. & decis. 1731. num. 13. coram Coccin.*

10 E ita studens apud R.P.D. meum Anfidæum sentiebam iu Lucana juris deferendi Crucem

*Crucem contra Pitonium Scribentem in hac Causa pro Canonicis Lateranensibus Monasterii S. Frigidiani Lucae, qui prae-
tendebant non competere Episcopo Lu-
cano jus deferendi Crucem erectam in
eorum Ecclesia, nisi occasione S. Visita-
tionis, publicarum Processionum, aliorum-
que actuum, in quibus ex consuetudine,
vel privilegio concessum est Episcopis
Pontificalia exercere in Ecclesiis Regu-
larium; Et ita etiam resolutum fuit à Sac.
Congregatione Concilii 8. Augusti 1716.
ubi proposito dubio -- An liceat Episcopo
Lucano ingredi erecta Cruce Ecclesiam S.
Frigidiani Canonicorum Lateranensium in
casu &c. -- responsum fuit -- Affirma-
tivè.*

ARGUMENTUM.

Episcopus an possit exigere Cathedrati-
cum, Subsidium charitativum, Portio-
nem Canoniam, & occasione visita-
tionis Procurationem ab Ecclesia Pa-
tronali, translato hujus Jurepatronatus
cum universitate bonorum ad Exem-
ptos?

SUMMARIUM.

- 1 *Monasteria Regularium sunt exempta à
Cathedratico, & aliis jurebus Episcopa-
libus.*
- 2 *Cathedraticum an sit sublatum per Conci-
lium Tridentinum? Vide ibi, & n. 19.*
- 3 *Subsidium Charitativum non debetur ex
Beneficiis pleno jure unitis Monasterio
exempto, & num. 20.*
- 4 *Jura, & emolumenta Episcopalia ad quem
finem sint à jure introducta? Vide ibi.*
- 5 *Ecclesia Patronalis translata unà cum uni-
versitate bonorum ad exemptos debet sol-
vere Episcopo Cathedraticum in ea quan-
titate à jure statuta, vel solvi solita, &
num. 18.*
- 6 *Debet solvere Subsidium Charitativum.
Limita ut num. 7. Intellige ut num. 8.*
- 9 *Debet solvere Quartam, seu portionem Ca-
nonicam, tum Decimarum, tum Mortua-
riorum, & si adfit consuetudo solvendi
pro Quarta certam quantitatem pecunia-
rum, hæc est servanda. Intellige ut
num. 10.*
- 11 *Tenetur solvere Procurationem Episcopo
eam visitanti. Intellige ut num. 14.*

- etiam non obstante ejus particulari con-
suetudine in contrarium, & n. 15.*
- 12 *Non tenetur solvere vecturas, vel ferra-
turas equorum. Limita ut ibi.*
 - 13 *Immo eandem Procurationem solvere te-
netur Vicario Capitulari sede vacante,
sed in qua quantitate? Vide ibi.*
 - 16 *Quanam consuetudo non solvendi Procu-
rationem præservetur à Concilio Triden-
tino. Vide ibi.*
 - 17 *Episcopus cogere potest per censuras Re-
ctorem Ecclesie Patronalis translata
unà cum universitate bonorum ad exem-
ptos renuentem ei solvere jura Episco-
palia.*

CASUS XI.

R Etento eodem facti themate superius
exposito, nimirum translationis Ju-
rispatronatus, seu Ecclesie Patronalis
unà cum universitate bonorum titulo hu-
jus donationis, aut emptionis ad Mona-
sterium A. ab utraque Lege Episcopali
exemptum. Quæro an Episcopus intrà
cujus Dioecesim sita sit dicta Ecclesia Pa-
tronalis, possit ab hujus Rectore exigere
Cathedraticum, Subsidium Charitati-
vum, & Portionem Canoniam, & occa-
sione visitationis ejusdem Ecclesie Pro-
curationem?

Quæstio hæc procedit respectu illarum
Dioecesum, in quibus jus commune in-
ductivum exactionis hujusmodi emolu-
mentorum favore Episcoporum est in
usu; cum plures adsint Dioecesum, in qui-
bus Episcopi ex inveterata consuetudine
non exigunt nec Cathedraticum, nec
Subsidium charitativum, nec quartam,
seu portionem Canoniam, nec Procura-
tionem occasione visitationis, quæ con-
suetudo legitimè præscripta venit ab
Episcopis observanda, & eidem quæ-
stioni taliter procedenti respondendum
videtur negativè. Quoniam hæc Eccle-
sia Patronalis utpote spectans, & trans-
lata ad Monasterium A. unà cum univer-
sitate bonorum, cui erat annexa, videtur
exempta à solutione Cathedratici, Subsi-
dii charitativi, Canonice portionis, &
Procurationis, sicuti est ab his exemptum
idemmet Monasterium, cum accessorium
sequatur semper naturam principalis, ad
*Text. in cap. inter cetera 10. q. 3. Barbosa.
ad Concil. sess. 24. cap. 3. num. 23. & de of-
fic.*